

Повість про останню любов

КУПИТИ

Юля змалечку звикла бути сильною й самостійною. На її долю випало чимало випробувань: смерть батька, якого вона любила понад усе, виховання молодшої сестри, п'яниця-вітчим. Та найгірше — материна нелюбов, з якою змиритися було найтяжче. Врешті Юля їде навчатися до міста й починає нове життя. Там вона зустрічає перше кохання — Костю. Однак їхня пристрасна історія завершується зливою сліз. Вагітна дівчина лишається на самоті в чужому місті. Несподівано їй на допомогу приходить лікар-гінеколог Ігор — набагато старший, досвідчений. Чи знайде вона з ним свою останню любов?

A woman with long, wavy blonde hair is shown in profile, looking down and smiling slightly. She is wearing a blue top. The background is a lush green field with many small yellow flowers, possibly rapeseed, under a bright sky. The overall mood is peaceful and romantic.

Оксана Калина
ПОВІСТЬ
ПРО ОСТАННЮ
ЛЮБОВ

КСД

ПОВІСТЬ
ПРО ОСТАННЮ
ЛЮБОВ

Оксана Калина

ПОВІСТЬ
ПРО ОСТАННЮ
ЛЮБОВ

РОМАН

ХАРКІВ
2021 **КСД**

Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля»
2021

ISBN 978-617-12-9136-2 (epub)

Жодну з частин цього видання не можна копіювати або відтворювати в будь-якій формі без письмового дозволу видавництва

Електронна версія зроблена за виданням:

Калина О.

К17 Повість про останню любов : роман / Оксана Калина. — Харків : Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2021. — 256 с.

ISBN 978-617-12-8921-5

Юля змалечку звикла бути сильною й самостійною. На її долю випало чимало випробувань: смерть батька, якого вона любила понад усе, виховання молодшої сестри, п'яниця-вітчим. Та найгірше — материна нелюбов, з якою змиритися було найтяжче. Врешті Юля їде навчатися до міста й починає нове життя. Там вона зустрічає перше кохання — Костю. Однак їхня пристрасна історія завершується зливою сліз. Вагітна дівчина лишається на самоті в чужому місті. Несподівано їй на допомогу приходить лікар-гінеколог Ігор — набагато старший, досвідчений. Чи знайде вона з ним свою останню любов?

УДК 821.161.2

© Кугенко О. І., 2021
© Depositphotos.com / gdolgikh, обкладинка, 2021
© Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», видання українською мовою, 2021
© Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», художнє оформлення, 2021

Інколи мені здається, що я народилася вже старою і самотньою. Звісно, це неправда. Самотніми чи ні, щасливими чи навпаки ми не народжуємося, а стаємо. Так само, як і старими. Прикро, коли в молодому тілі живе стареча душа. Краще, коли навпаки. Але й старечі, утомлені душі потребують любові. Може, навіть більше, ніж інші...

Ця розповідь про любов, яка буває різною. Дуже різною. Та лише вона надає сенсу нашому життю. Ця розповідь також про тих, хто багато важив у моєму житті — мабуть, не кращому й не гіршому, ніж в інших, але єдиному. Адже іншого життя нам на землі не дано...

Мама

Усе починається з матері. Вона закладає основи не лише характеру дитини, а і її долі. Адже недарма кажуть мудрі: посієш характер — пожнеш долю. Інколи я думаю, що мене засіяно не зовсім тим, чим потрібно.

Мама в мене була сувора. Чому так — спробуй угадай, адже вона росла наймолодшою дитиною в сім'ї й усі носилися з нею, як зі скарбом. Пам'ятаю, мама розповідала, що коли тільки почали з'являтися телевізори (у 50-ті роки минулого століття то було дивиною), її батько (а мій дід) напозичався грошей у родичів і купив його, аби Марійка (моя мама) не ходила по людях у той «дурний ящик» витріщатися. Мабуть, мама просто росла балуваною, це вже потім життя її добряче покрутило. Може, для того, щоб навчити її більшій людяності й позбавити частки дитячого егоїзму? Хтозна...

Перший усвідомлений спогад дитинства: я сиджу в барикаді з подушок, аби не лізла, куди не просять, і не плуталася під ногами в дорослих, та плачу. Мені дуже хочеться на ручки.

— Не смій брати її, — каже мама до тата, — бо звикне, потім узагалі її з рук не спустимо.

— Але чому ні? — У татовому голосі звучать подив і чомусь вина, навіть я, мала, це відчула. — Дітей потрібно жаліти й пестити, ніхто не відає, що чекає на них у житті. Хай будуть щасливими, хоч поки малі.

Мама невдоволено насупилася: вона не любила, коли їй суперечили.

Тато, не зважаючи на мамине невдоволення, усе ж не відпускає мене, але мама каже:

— Траву на подвір'ї потрібно скосити, уже давно прошу.

Тато садить мене назад у барикаду з подушок і бредє на вулицю. Робить він це не тому, що такий слухняний, а щоб уникнути сварки. Він ніколи не був скандалістом і дуже любив читати книжки — читав, як кажуть, запоем. Саме там він знаходив спокій і злагоду, яких не вистачало вдома.

Мама заглядає в подушкову барикаду й знизує плечима. Мовляв, що то за дрібнота сидить, ще й уваги вимагає; розвертається та йде собі. Я тягну до мами руки, але так і лишаюся сама.

Ні, мама в нас із сестрою була дуже хороша: ми завжди були нагодовані, чисті. Як і всі, їздили до зоопарку та в цирк. Та мені весь час здавалося, що робить вона це більше з почуття обов'язку, а не з любові.

Трохи підрісши, я все дивувалася, чому між батьками немає злагоди, хоча й жили вони відносно тихо й мирно. Завдяки татові, який зазвичай просто уникав суперечок. Та між батьками не було й тепла. Здавалося, разом співіснували чужі більш-менш виховані люди, та й тільки. Вони не були близькими, як це має бути між рідними.

Уже набагато пізніше я дізналася, що тато зовсім не хотів одружуватися з мамою. Йому подобалася її подруга, яка згодом стала моєю хрещеною. Та й мама не була в захваті від батька. Побралися вони тому, що на світ мала народитися я. Так би мовити, помилка молодості. То жоден з батьків не бажав моєї появи на світ? Прикро усвідомлювати, але вже як є...

Так ми й жили — ніби сім'я, але далекі одне від одного. Хоча ні, з татом я була близькою, однак... Він почав випивати. Підрісши, я зрозуміла, що він був з тих людей, про яких кажуть «тонкої душевної організації». Романтик і мрійник, тато більше часу проводив у внутрішньому світі, аніж, наприклад, з мамою. Її це неймовірно дратувало. Мама була зовсім іншою: не визнавала ефемерів, тонких почуттів. Нічого розмитого й неясного. У неї було чітке завдання — нагодувати, одягти, прибрати, приготувати, щоб усе блищало й сяло. Тато ж міг днями сидіти на хлібі й воді, аби на душі було ясно й спокійно. Вони були абсолютно різними.

А я? Якою виросла я? Ні се ні те, щось посередині. Не романтик, але й не зовсім скептик, не філософ, але й не практик. Не слабачка, але й не залізна леді. Одне знаю точно: я не навчилася достатньою мірою любити себе. Щоразу, коли мама з невідомою виховною метою відмовлялася взяти мене на руки чи просто поговорити, я почувалася... якоюсь не такою. Недостатньо гарною, розумною, вихованою, тобто не гідною її уваги. Виходить, я випрошувала мамину любов? Але хіба ж вона не має бути безумовною?

Отже, так ми собі жили. Тато дедалі більше поринав у себе, відгороджуючись від зовнішнього світу горілкою, мама дивилася на нього (а заодно й на мене, я ж татова донька) з висоти своєї

правильності й принциповості, і в її очах читалося ледь уловиме презирство. Мовляв, що я роблю тут, із цим... ні риба ні м'ясо.

Можливо, мама покинула б батька, але вона завагітніла вдруge. Мені тоді було чотири роки.

Одного разу я випадково підслухала їхню розмову.

— Хочу позбутися дитини, — різко промовила мама, — ти весь час п'яний. Якою дитина народиться? Розумово відсталою калікою? Ще одного причепня мені на шию повісити хочеш?

Батько мовчав, понуривши голову.

— Чого мовчиш? — не вгавала мама. — Закриєшся в собі, мов отой равлик у мушлі, і діла тобі ні до чого немає. Хоч би поцікавився, як мені живеться...

— Дивись, який захід сонця гарний. — Батько кивнув на вікно, за яким простягалося поле, бо хата наша стояла край села.

— Що?! — аж звилася мама. — Яке ще сонце? Ти взагалі чуєш, про що я?

— Роби як знаєш, — зітхнув батько. Останнім часом він дедалі більше здавав перед нею позиції.

Але тут до кімнати забігла я. Не знаю, де й взялася сміливість стати перед розгніваною матір'ю. Та мені було жаль тієї дитини, якої я ні разу не бачила, але якої вже хотіли позбутися.

— Не викидай дитинки! — учепившись мамі в ногу, благала я крізь сльози. — Я буду за нею дивитися. Годуватиму й у шкоду не пускатиму. Ну, будь ласка!

— Та відчепися ти, — шикнула мати, — і так тоскно...

...Сестра все-таки з'явилася на світ. Не знаю, завдяки мені чи іншим обставинам. Я, сама ще мала, стала їй нянькою і фактично мамою. Сестра Світлана — це людина, яку після своїх дітей я люблю найбільше у світі, а може, і так само.

Після того як Світланці виповнився рік, ми стали жити в одній кімнаті й спати в одному ліжку. Інколи, забуваючись, вона називала мене мамою, і тоді мама Марія дуже сердилася.

— Діти... — казала вона. — Хіба діждешся від них вдячності? Не встигло вилупитись, а вже матір забуває.

Правду кажучи, до того часу матері стало зовсім тяжко. Через пияцтво татка вигнали з роботи, нову він ніяк не міг знайти, його на всіх кутках обзивали неробом і дармоїдом, і мама тягла все на своїх

плечах. Та батькові було байдуже. Він був нещасним. Це кидалося в очі з першого погляду, навіть запах від нього поширювався якийсь... нещасливий.

Та ми із сестрою все одно любили й жаліли татка, бо він був добрим.

— За що ви його любите? — бувало, питала мене мама, і в її голосі звучало неприховане здивування. — Хто на вас працює, годує, пере ваше шмаття, прибирає за вами, заплітає оті патли? — Ми з сестрою справді мали розкішне довге волосся, з яким було багато мороки. — Не розумію...

Я й сама того не дуже розуміла, але при таткові розквітала, а коли бачила маму, то перше, що мені хотілося, — зіщулитися і стати меншою. Хоча, бачить Бог, вона ні разу нас із сестрою не вдарила.

...А потім тата не стало. На той час мені виповнилося вісім років, а сестрі — чотири. Якось уночі я прокинулася від того, що почула в хаті чужі голоси. Вони перемовлялися майже пошепки, але в оселі, мов та хмара, повисла тривога. Вона виглядала з кожного темного куточка, і мені було страшно. Раптом я почула, як скрикнула мама, потім щось важке з гуркотом впало на підлогу. Якимсь шостим чуттям я зрозуміла, що то знепритомніла мама. І що татка більше нема.

Тієї ж секунди я відчула поруч чинюсь присутність, і тихий голос прошепотів:

— Юлю, донечко, прощай і вибач...

Я злякалася ще більше, хоча в тому голосі не було нічого загрозливого й належав він татку. Хотілося побігти до мами, ткнутися їй у коліна, заховатися від усіх страхів світу...

Але я подумала, що навряд чи вона буде задоволеною, коли дитя, усе в шмарклях і сльозах, вискочить серед чужі люди, навіть у такій критичній ситуації. Вона була дуже стримана. Та й сестру залишити я не могла. Раптом вона прокинеться серед ночі, а поряд нікого нема. Світланка була ніжною, вразливою і дуже лагідною дівчинкою, а я вважалася грубіянкою.

Тож я залишилася в спальні й всю ніч, завмираючи від жаху, слухала тривожне перешіптування голосів, стриманий плач, чийсь зойки й короткі різкі накази, які віддавав дядько Сергій, татків брат. Ніхто до нас зі Світланкою в спальню так і не зайшов: мабуть, гадали, що ми міцно спимо. Сестра й справді спала, а от я тієї ночі очей не склепила й подорослішала років на десять. Мені дуже хотілося в туалет, живіт

аж розривало від болю. Та я не наважувалася і голови виткнути з-під ковдри. Там, у теплій темряві, було не так страшно, як зовні.

Уранці мама, дуже красива й строга в темному вбранні й хустці на світлому, майже лляному волоссі, зайшла до нашої кімнати й повідомила без вступів та заспокійливих слів:

— Батько помер. Сьогодні вночі. Ховатимемо завтра. Треба в морг, на розтин, бо він...

Я не дослухала її, стрімголов кинувшись до вбиральні, бо терпіти вже було несила. Краєм ока помітила, що в хаті повно людей, своїх і чужих.

Коли я повернулася з туалету, мати боляче ляснула мене долонею по щоці. Це вперше вона підняла на мене руку. Світланка, яка вийшла з кімнати з улюбленим м'якеньким покривальцем у руках, злякано ойкнула й випустила його додолу. Мені чомусь здалося, що легенька тканина гупнула об підлогу, мов важка бетонна плита. Щока раптом запалала вогнем. Усі, хто був у хаті, застигли, з подивом і докором дивлячись на матір. Мені хотілося заплакати, губи тремтіли, очі застигло слізьми, і я нічого не бачила на два кроки перед собою. Та стрималася, бо знала, що мамі сльози не сподобаються.

— Я знаю, що тато помер, — ледве чутно прошепотіла я тремтячими губами.

— Звідки ти можеш знати? — ще більше розсердилася мама. — Усе ти завжди знаєш, відміннице! Чого стоїш як пень і зуби зціпила? Може, хоч заплачеш за батьком?

— Може, — сказала я, ледве розтуливши рота. Але не проронила ні сльозинки. Я відплакала своє потім.

— Сестрі поясни все, — наказала мама. Вона не помітила, що Світланка тут. — І відведи її до дядька Сергія, там тітка Ірина за нею пригляне. А сама повертайся. Хтось із дітей має ж біля батька бути.

Я повела Світланку до дядькової хати. Дорогою, як зуміла, пояснила їй, чому тата з нами більше не буде. Та Світланці було байдуже. Вона була ще зовсім маленькою, і я заміняла їй весь світ.

— А ти ж будеш, Юліко? — Вона не вимовляла ще декількох звуків, тому називала мене саме так. — Ти ж будеш?

— Звичайно, буду, сонечко. Зараз я тебе залишу ненадовго з тіткою Іриною, а трішки пізніше заберу. Я потрібна мамі. Зрозуміла?

— Зйозуміла, ага! — весело прощебетала Світланка. Вона любила бавитися зі своїми двоюрідними братиками — синами дядька Сергія і тітки Ірини. — Якщо ти кажеш, що татку на небі добйє, то хай там живе, бо з мамою йому було погано.

«Господи, — подумала я, — коли вже чотирирічне дитя це розуміє, що казати про інших».

Я довго не могла наважитися зайти до кімнати, де стояла труна з татом. Просто боялася. Невже так важко зрозуміти, чому восьмирічна дитина боїться покійника, навіть якщо це її рідний батько? Мій розум зіткнувся із чимось поки що неприйнятним і неосяжним у всій своїй простоті й безмежності. Адже смерть — це те єдине, що трапляється з людиною назавжди. Усе інше певним чином можна виправити.

— Чого ти тут стоїш? — спитала мама. — Іди до батька. Він любив тебе найбільше, і йому б хотілося, аби ти була поряд.

Я знала, що мама має рацію, але не могла себе примусити зрушити з місця. Ноги зробилися мов ватяні, у грудях стисло. Я боялася побачити те... того чоловіка, що лежав в оббитій червоною тканиною труні, куточок якої було мені видно.

— Мамо, — я благально подивилася матері в очі, — зайди зі мною, будь ласка. Я знаю, що маю бути з татом, але... боюся, — нарешті зізналась я.

— Боятися потрібно не мертвих, а живих, — спокійно сказала вона, — іди сама, мені ніколи, дуже багато справ. І не реви! Ти ж не нюня! Сльозами тут уже не допоможеш!

Нарешті я наважилася зайти до кімнати, де лежав тато. Запах — перше, що огорнуло мене з усіх боків. Важкий, незвичний, задушливий. Це пахли сухі васильки, якими було обкладено татову труну. Відтоді я не люблю їхній запах, він асоціюється в мене зі смертю. Так і є: базилік — квітка мертвих.

Але тато був зовсім не страшний. Не такий страшний, як запах навколо. Він лежав тихий і спокійний, з майже щасливою усмішкою на вустах. Така усмішка останнім часом у нього з'являлася рідко, тільки коли він занурювався в книжковий світ. Мабуть, ТАМ йому дійсно було краще, ніж із нами...

Я дивилася на татове умиротворене обличчя і чекала, що він ось-ось розплющить очі — таким він виглядав живим і справжнім. Але цього,

звичайно, не сталося. Лише раз мені здалося, ніби татко поворухнув віями, але то впала тінь з вікна.

Я просиділа біля батька всю ніч. Бабця Палажка, яка читала над покійним Псалтир, уже почала гнати мене:

— Іди, іди, нема чого дитині тут робити!

Але я відмовлялася, тому що раптом ясно усвідомила, що завтра, після того як татка покладуть у глибоку холодну яму, я його більше не побачу. Ніколи! Ніколи — це страшно, бо це назавжди.

Ранок наступного дня видався дуже холодним: віхолило й мороз був таким колючим, що, здавалося, заходив аж у кістки.

Татка, одягненого в легкий темно-синій костюм, у якому він, мабуть, і одружувався, винесли на вулицю. Червона труна на тлі свіжого, білого-білісінького снігу виглядала наче велетенська краплина крові.

Я дивилася на легко одягненого татка в червоній, аж палаючій труні — і мені не давала спокою думка: як йому не холодно на такому морозі? А тоді я побачила, як сніжинки, падаючи на таткові руки, не тануть, і дуже здивувалася. Спіймала сніжинку у свою малу долоню — і вона тут же розтанула, стікши між пальцями льодяним струмочком. А на татка сніг падав і падав, але не танув, мама ледве встигала вимітати його щіткою з довгою ручкою. І тоді нарешті остаточно до мене дійшло — усе, нема татка! Той, хто лежить у труні, уже не татко, а лише остов, ніби від згорілого корабля. А татка вже нема, він ДЕСЬ...

І тут я нарешті заплакала, хоча до цього сліз не було. Мама здивовано зиркнула в мій бік, але в очах промайнуло схвалення. Мабуть, на її думку, я так і мала зробити: заридати саме зараз, саме в цьому місці. Але мені було все одно, хто що думає. Навіть мама. Я поступово усвідомлювала біль втрати...

А мама трималася молодчиною. Строга, з блідим обличчям, на якому сяяли, мов сапфіри, великі блакитні очі, висока й струнка. Вона навіть у траурі була красунею. Я помітила, що майже всі присутні на похороні чоловіки якось дивно на неї позирають. Тоді я ще не могла вловити суті тих поглядів, тепер, звісно, розумію: вони її бажали. Мама була незвичайно привабливою, її краса притягувала, але водночас і відштовхувала, ніби на лобі в неї висіла табличка з написом «Небезпечно».

...Поховали тата. У нашому домі й так було не дуже весело, а стало зовсім сумно. Але то сумувала я. Мама ж, навпаки, ніби розцвіла. Вона ще довго носила траурний одяг, але всміхатися стала частіше, навіть жартувала. Невже їй не жаль татка, думала я, він помер таким молодим! Усього 33 роки!

Пізніше я зрозуміла: мамі, звичайно, було жаль тата, але разом з тим вона ніби скинула із себе тягар. Камінь, який не давав дихати на повні груди. Адже жити з нелюбом — це як лягти живцем у могилу й засипатися землею. Через багато-багато років я сама це зрозуміла.

Однак веселою мама ходила недовго через дивну подію. Однієї ночі мені наснився татко. Він був злим. Таким за життя я його ніколи не бачила. Татко сидів на кухні, на своєму улюбленому стільці з високою спинкою, і з ненавистю дивився в бік кімнати, яка колись була їхньою з матір'ю спальнею.

— Де мама? — запитав він різким, скрипучим голосом.

— Тату! Це ти? — прошепотіла я. — Справді ти?

— Я, — підтвердив він.

— А як же ти... — Я хотіла запитати, як же він прийшов, адже він мертвий, та раптом подумала, що цим запитанням ображу татка.

— Снюсь, — коротко відповів він, ніби вгадавши, про що я думаю.

— Так, звичайно, — відповіла я, хоча нічого звичайного в цьому не бачила. Сон цей був дивним, реальнішим за реальність.

— Де мама? — знову запитав татко, і в голосі прозвучав метал.

Я мовчала. Татко хотів підсунутися до мене ближче, і стілець, ніби скорившись його волі, сам почав рухатися в мій бік.

Я злякалася, виставила, захищаючись, руки вперед.

— Тобі не потрібно мене боятися, доню, — сказав татко, і голос у нього став звичайний, татів, — я ніколи не вдію тобі лихого, бо люблю тебе більше за життя, якого вже в мене немає, — гірко посміхнувся він. — А от мама...

— Що мама? — перелякалася я.

— Вона мене зовсім забула, викинула з пам'яті, ніби мене ніколи й не було. Наче я не жив. У церкву ніколи не сходить свічку поставити. Тяжко меніііі! — раптом завив він, мов поранений вовк.

Мене охопив жах. Я намагалася прокинутися, але то був не такий сон, що його можна обірвати самотужки.

— Що ти хочеш від мами? — тремтячим голосом запитала я.

— Її, — сказав татко, — із собою.

— А ми? Я і Світланка?

Тато глянув на мене так, ніби вперше побачив.

— Чужі діти нікому не потрібні, — сказала я фразу, яку від когось почула на похороні.

— Мудра дитина, — сказав тато, гірко посміхнувся, і...
я прокинулась.

Відтоді я боялася ночі й снів. Чому? Адже тато сказав, що любить мене понад усе й ніколи не заподіє лихого. Та все ж наближення ночі почало викликати в мене напади паніки. Спочатку я намагалася опанувати себе й не піддаватися. Та чи багато ви знаєте восьмирічних дітей, які б уміли боротися з тим, чого не можна пояснити?

Урешті-решт, після третього тижня, який провела майже без сну, завмираючи від кожного шурхоту й боячись побачити батька, якщо ледь прикрию очі, я здалась. Стала просити маму, щоб вона забрала нас зі Світланкою до себе в ліжку.

— Більше нічого придумати не могла? — спитала вона, здивовано вигнувши темні, досконалої форми брови. — Уже здорові кобилиці, можете самі спати.

— Мамо, — заплакала я, — тато... він, буває, приходить... і... і... мені страшно!!!

— Нікуди твій батько приходити не може! — відрізала мама. — Що за нісенітниця? Лежить собі, підборіддя задерши.

— Але він сниться... — прошепотіла я, — приходить з тіннями...

— Куди ніч — туди й сон. Скажи так — і все буде добре.

— Мамо, будь ласка! — Я благально схрестила руки на грудях. — Будь ласка... — Більше не знала, що сказати.

Мені завжди було важко говорити з мамою, я постійно чекала невдоволення, окрику й просто тупіла на очах, не знаючи, як підтримати розмову.

— Ні — кажу! У мене в ліжку й так мало місця, не висплюся ні я, ні ви. Мені, між іншим, на роботу потрібно, і по господарству справ купа. Коли відпочивати, як не вночі?

Звичайно, мама мала рацію. Вона працювала, мов каторжна: робота, городи, ми. Я, чим могла, їй допомагала, але в мене ще не завжди виходило добре, тому іноді за поміч влітало.

Тож ми зі Світланкою залишилися спати у своїй кімнатці. Сестра спокійно засинала, притулившись збоку. А я не могла спати. Та все ж одного разу мене зморило. Знову до мене прийшов татко. Він ніжно подивився мені в очі довгим поглядом і сказав:

— Не бійся, дитино, більше не потривожу.

Відтоді батько мені більше не снівся. Ніколи.

Та він почав приходити до мами. Я швидко це зрозуміла з того, яким зацькованим поглядом вона стала на мене дивитися. Мама на ніч почала лишати світло увімкненим, а на тумбочці з'явилися пігулки «Еленіуму». Це було снодійне, я розпитала в нашої аптекарки, бо дуже переживала, що мама серйозно захворіла.

Та хіба електрика чи якісь там пігулки могли стати перепорою для духа, що не зміг знайти собі спокою в потойбічному світі? Татко не міг заспокоїтися. Щось тримало його на цій землі, хоча минуло вже пів року з дня його смерті.

Я знала, що його не відпускає: він не міг вибачити мамі свою зіпсовану молоду долю. Вона якимось чином випила з нього всі соки, життя й енергію. Висмоктала з нього чоловіче ество й розтоптала його. Не було в тому маминої вини. Точніше, була, але непряма. Просто на одній життєвій прямій зіткнулися двоє людей, які зовсім не підходять одне одному. Для чого? Хтозна... Шляхи Господні несповідимі.

Отже, тато почав приходити до мами. Не знаю, що він їй говорив, але вона марніла з кожним днем, хоча й намагалася не подавати виду.

Та все ж настав день, коли мама здалась.

— Ходіть до мене спати сьогодні, — якимось, ховаючи очі, сказала вона, — холодно вночі, зігрітися ніяк не можу.

— Звичайно, мамо, — з готовністю підтримала її я.

Мама не мерзла, бо на вулиці стояло літо. А якщо й мерзла, то температура повітря тут була ні до чого. Я це знала. І мама знала, що я знаю, тому злилася ще більше.

Ми перебралися жити в мамину кімнату. Як добре було лежати біля неї! Торкатися гладенької шкіри, вдихати рідний теплий запах. Іноді вона нас із сестрою навіть обнімала, і це була вершина щастя. Я дуже любила маму! Жаль, вона майже не давала можливості виявити цю любов уповні.

Після того як ми почали спати разом, мама трохи заспокоїлася, стала веселішою. Татко тримав слово й не лякав мене. А якщо вже я була

поруч із мамою, то він не тривожив і її.

Проте одного разу мені знову наснився страшний сон, дуже схожий на реальність. Я ніби десь згори спостерігала за собою і всім, що відбувалося. Бачила, як мама задумливо дивилась у вікно, а інша я читала Світланці казку.

— Ти не могла б читати тихіше? — роздратовано спитала мама, і голос її звучав, мов через товщу води, та я зрозуміла.

Останнім часом вона, і так досить закрита, ще більше занурювалася в себе. Зовсім як тато, але водночас по-іншому. Тата не дратували люди, він просто жив у своєму світі, намагаючись якомога менше дотикатися із зовнішнім. Маму ж дратували все і всі, хто намагався до неї наблизитися або мав необережність порушити її самотність.

— Добре, мамо, читатиму тихіше.

Світланка здивовано подивилася на нас. Зазвичай у нашому домі не було сварок, хіба що вічна напружена тиша, яка переривалася короткими діалогами. Сестра ніколи не йшла ні з якими проханнями до матері, а бігла до мене. Чи пальчик забила, чи казочку почитати, чи образив хто — на все була Юліка.

Я, нахилившись майже до самого вуха сестри, продовжила читати їй про Попелюшку.

— Юліко, — раптом прошепотіла мені мала, — знаєш, ти тез наце Попелюска, така з гална й добра. І тебе тез колись знайде пинт і ти станеш пинтесою.

— Ага! — раптом пирхнула мама, яка все-таки почула нашу розмову. — Город, діти, хазяйство — ото і всі ваші принци. Я теж про принца мріяла — і що маю?

Світланка злякано зіщулилась, і, дивлячись на її тремтячі губенята, я зрозуміла, що вона збирається заплакати. Це помітила й мама.

— Тільки без сліз і шмарклів! — невдоволено вигнула вона свої чудові темні брови. — Не люблю цього.

— Тихо, Світланко, тихо, — шикнула я на малу, — звісно, будуть у нас принци, і в тебе, і в мене.

Мама лише презирливо пирхнула.

Раптом у кімнаті чомусь різко похолодало. Холод ішов з вікна, у якому була відчинена кватирка. Мама встала, аби її зачинити, але в кімнаті тепліше не стало.

— Дивно, — сказала вона, — такі перепади температур. То спека неймовірна, то холод собачий. Які ж судини це витримують?

У мами останнім часом дуже часто боліла голова. Я закутала Світланку ще в одну ковдру й продовжила читати. Аж раптом у двері хтось подзвонив.

— Хто це? — перелякалась я. — Ніч надворі.

— Дядько Сергій, — сказала мама.

— Що йому потрібно серед ночі? — здивувалась я і раптом подумала, що не треба дивуватися, це ж сон (чи не сон?), а уві сні все можливо.

— Не знаю, — і собі здивувалася мама, — я бачила його вдень, казав, що зайде провідати.

— Проти глибокої ночі?

— Треба відчинити. — Мама чомусь зблідла. — Негоже людину на порозі тримати.

Дзвінок надригався. Мама знялася з місця, попрямувала до дверей.

Мені раптом зробилося недобре. З'явилося почуття чогось страшного й невідворотного. Дивним чином я зрозуміла, точніше, відчула, що матері не можна відкривати двері. За ними не дядько Сергій, за ними татко чи той, хто ним називається, і прийшов він по маму.

— Мамо, не відчиняй двері! — закричала та я, що дивилася на цей сон згори, але мама мене не почула.

— Там не дядько Сергій, — хотіла закричати інша я, але вийшов шепіт, однак мама, як не дивно, почула.

Дзвінок на хвилюку замовк, потім пролунав знову — протяжно, зле, істерично.

— Хто ж там? По-твоєму, до мене чужі дядьки ходять? — Мама примружила яскраві блакитні очі.

Дзвінок заверещав іще гучніше.

— Тато... — прошепотіла я.

— Хто? — Мама зблідла, мов стіна. — Що ти верзеш? Який іще тато?

Дзвінок раптом замовк. З-за дверей почувся дивний шурхіт, ніби гілки дерев терлись одна об одну, хоча вітру не було. От тільки холод... Такий, що проникав у самі кістки.

— Відчини, Маріє, — почулося з-за дверей — голос хрипкий, металевий.

Мама зупинилася, нервово стисла долоні в кулаки.

— То ти, Сергію?

За дверима тяжке довге мовчання.

— То ти, Сергію? — перепитала мама.

— Я! — відповів той.

Мама переможно подивилася на мене, її руки вже потяглися до дверного ключа.

— Ні! — закричала інша я, що дивилася на це дійство згори, але мама не зважала.

Тоді я кинулася до дверей, однак мама відштовхнула мене.

Обидві «я» знали точно: якщо мама відчинить їх, станеться щось страшне. І матиного гніву я... тобто ми боялися. Але... Нехай краще вона буде на мене зла, скільки днів стане, аніж я дозволю отому незвіданому страшному її забрати.

— Ні! — сказала та я, що була біля дверей.

— Як ти смієш указувати мені, що робити? — прошипіла мама. — Та хто ти така? Це я тебе народила, значить, ти — моя власність. Власність не може командувати господарем, зрозуміла? Відійди!

— Я не власність! — закричала я у відповідь. — Я людина й маю право на свою думку! Я знаю, що не можна тобі відчиняти дверей, і не дозволю цього зробити! Навіть якщо ти мене зараз уб'єш!

Мама дійсно підняла руку з наміром мене вдарити. Я дивилася, не зморгнувши, просто в її холодні блакитні очі й бачила, як у них, наче море, розливається неймовірне здивування: ніхто в нашому домі не смів перечити матері. Однак, окрім здивування, в її очах я роздивилася... повагу. Мама зустріла характер, не слабший за власний. Та моя сила була іншою — я РОЗУМІЛА й ВІДЧУВАЛА, незважаючи на малий вік, те, що було таємницею для мами — суть людей, речей та явищ. Звідки прийшло це вміння — не знаю. Іноді мені здавалося, що насправді я набагато старша за власну матір, яка багато в чому так і залишилася дитиною — наймолодшою в сім'ї. Можливо, підсвідомо вона це відчувала, тому й часто сердилася на мене.

Мама опустила руку, відійшла від дверей.

— Якщо так, — утомлено сказала вона, — то відчиняй сама.

— Добре, — згодилась я, — але спочатку переговорю з батьком. Тату, я знаю, що це ти, — зашепотіла я, заплющивши очі. Інша я схвально кивала головою з-під стелі. — Ти обіцяв нас більше не тривожити. Знаю: тобі тяжко, ти ображений. Але ми тут, на землі, а тобі потрібно шукати дім на небі. Серед людей тобі вже нема місця, тату, вибач.

За дверима почулося тяжке зітхання, аж мама здригнулася, а Світланка, аби не заплакати, прикусила кулачок.

— Тату, іди, будь ласка. Обіцяю, що пам'ятатиму тебе завжди. Прощавай, тату!

Знову зітхання. Холод за дверима став іще сильніший, та вже через хвилюк потеплішало. Я зрозуміла: батько пішов і більше ніколи не повернеться.

Утомлена, ніби мене викрутили, мов ганчірку, я сіла на ліжку.

— Ну, і що ти там шепотіла? — саркастично промовила мама. — Бабця-шептуха.

— Просила татка, щоб не турбував нас більше.

— І що, не буде?

— Не буде, — упевнено відповіла я. Інша я на знак згоди закивала.

— Маячня якась, — стенула плечима мама, — проти всіх законів фізики. Дурня!

...І тут я прокинулася. Виснажена, ніби після тяжкої хвороби, так і не зрозумівши до пуття, сон то був чи ні.

— Мамо, — запитала в матері, що саме поралася на кухні, — до нас уночі ніхто не приходив?

— Чого б це? — здивувалася вона. — Спали всі, як немовлята.

Та коли ми вийшли на вулицю, на вхідних дверях, просто на ручці, побачили шматок червоної тканини. Такого ж кольору, як тканина на татовій труні.

Бліда й перелякана, мама довго дивилась на ту ганчірочку, не наважуючись узяти її до рук. Я сама зняла її і спалила в бузку як останнє нагадування про батька.

Мама три дні зі мною не розмовляла, а коли врешті спромоглася на слово, то сказала лиш одне:

— Не може бути! Цього всього не може бути! Ти відьма!

«Нехай так, — подумала я, — головне, що ми всі разом». Та мама відтоді від мене ще більше віддалилася і почала дивитися навіть

з побоюванням.

...Мама не дуже довго пробула вдовою, для цього вона була занадто гарною. Спочатку до неї почав походжати дядько Сергій, татків брат. Тобто він весь час до нас ходив після таткової смерті. Здебільшого на його плечі лягли всі організаційні й фінансові питання, пов'язані з похороном. Він і після того багато допомагав. Та останнім часом дядько Сергій почав затримуватися в нас допізна. Вони з мамою подовгу сиділи на кухні. Вона мовчки підливала йому чаю у велику керамічну кружку, він так само мовчки пив. Та його красномовний погляд казав сам за себе. Він дивився на маму, як на витвір мистецтва, і в його погляді змішувалися бажання, туга, пристрасть та обожнювання. Мама лише холодно позирала на дядька Сергія з-під довгих густих вій. Майже щоразу їхнє мовчазне чаювання закінчувалося тим, що мама казала:

— Чай пив? Удовицю бачив? Тули додому, жінка й діти ждуть.

І дядько, мов той побитий пес, втягнувши голову в плечі, мовчки йшов до виходу.

Я любила дядька Сергія. Він, на відміну від мами — та й від тата, — умів уважно слухати нас, дітей, а Світланку іноді жартома носив на плечах по хаті. Як і тато, він був добрим і людяним. Та уявити дядька Сергія на татовому місці я не могла. А як же тітка Ірина та їхні діти?

Одного разу тітка Ірина прийшла до нас сама. Вона майже ніколи нас не відвідувала: вони не мирилися з матір'ю, тому я дуже здивувалася її візиту. Не хотіла підслуховувати, але так вийшло, що почула всю їхню розмову, причаївшись за шафою в коридорчику, який з'єднував кухню з вітальнею.

Вона, як і дядько Сергій, мовчки сіла за кухонний стіл, поклавши на нього чималі, майже чоловічі долоні. Тітка Ірина була не така, як мама: висока, але дебела, із широкими плечима й майже чоловічою фігурою. Після народження дітей, як це часто трапляється із жінками, тітка перестала про себе дбати. Господарство, городи — не до зовнішності. Але ж у мами теж діти, городи, господарство? То мама! Вона, наче казкова Снігова Королева, завжди прекрасна й витончена. Але така ж холодна й стримана.

Коли я стала дорослою і зіткнулася зі світом чоловіків, то почала задумуватися над тим, що в моїй вічно холодній і скутій мамі було таким привабливим, адже чоловіки так і вилися навколо неї. Потім

зрозуміла: попри зовнішню холодність, у мамі вирував вогонь. Це іноді виявлялося в гарячкових рухах, тріпотінні тонко вирізьблених ніздрів, нетерплячому помаху вій, хворобливому рум'янці, який, бувало, ні з того ні з сього з'являвся на її завше блідих щоках. Що то був за вогонь, нескладно здогадатися: як і кожній жінці, мамі хотілося любові, ласки, коханого чоловіка. Але того не склалося.

Вона виміщала своє розчарування на людях навколо й на нас зі Світланкою зокрема. Отже, тітка Ірина довго мовчки дивилася на маму. У погляді читалися неприязнь, біль і разом з тим мимовільне захоплення. Мама з непроникним виразом обличчя перетирала посуд.

— Кажуть люди... — нарешті почала тітка.

— Брежуть, — раптом різко перебила її мама, — брежуть твої люди!

— Ти ж навіть не знаєш, про що я, — тихо сказала тітка Ірина.

— Знаю! Так, ходить твій Сергій. І навіщо, питається? Сидить отут на кухні, як ти, хіба що чай літрами хлище, і все жде з моря погоди.

— І що, може діждатися? — пошепки спитала тітка, і губи її затремтіли.

— Якщо ти, Ірино, і далі будеш мов та квочка, то й діждеться. Та не від мене, не хвилюйся. Поглянь, на кого ти перетворилася? Ходиш тижнями в одному й тому ж халаті, розповніла...

Тітка Ірина зітхнула. Сказати правду, я була дещо здивована такою її млявою поведінкою. Тітка зовсім не була тихонею, навпаки, де б не з'являлась, її голос лунав гучніше за інші, та й покомандувати вона любила. А тут сидить, мов побита.

— Маріє, — раптом тихенько прошелестіла тітка Ірина, — ти ще дуже молода...

— Аж на два роки старша від тебе, — саркастично зауважила мама, — ти теж не дуже стара.

— ...і дуже гарна, — не звертаючи уваги на материну репліку, продовжила тітка, — захочеш, то ще не одного чоловіка собі знайдеш. Залиш мені мого, як людину прошу.

Щось у тітчиній інтонації примусило маму здивовано підняти брови.

— Сказала ж: на чорта він мені здався! — грубо відповіла вона. — Мені взагалі б з вашою сімейкою розквитатися назавжди. Не встигла одного спровадити, як другий у двері лізе!

Я спочатку не зрозуміла, про кого це мама. Кого вона спроводила й хто у двері лізе? Потім дійшло: це ж вона тата спроводила, а дядько у двері лізе! Раптом мені стало так боляче! Навіщо так про татка?! Спроводила... Він довго не міг собі місця знайти ні на цьому світі, ні на тому. А вона каже «спроводила»...

— Жорстока ти, Маріє, — ніби почувши мої думки, продовжила тітка Ірина. — Іван усе-таки тобі чоловіком був.

— Ніяким чоловіком! — відрізала мати. — І Сергій твій не кращий. Забирай своє добро й накажи, щоб у мою хату більше ні ногою! І ти теж щоб не ходила, і діти ваші немиті...

Після цих слів тітка Ірина зблідла, її аж затіпало від люті. За своїх дітей вона б пошматувала кого завгодно, я це точно знала, бо тітка й нас зі Світланкою любила й нікому не дозволяла ображати. Може, вона й не була красунею, як мама, але серце мала велике й добре. Принаймні в ньому легко вміщалася любов до дітей, а це для мене було найголовнішим.

— Не смій моїх дітей ображати, бо патли твої біляві висмикаю, — з погрозою сказала тітка, і то була правда — висмикала б. — Твої дівчата ходять, як ляльки, наряджені, з бантиками, заколочками — принцеси, та й годі! Та чи знають вони, що таке материнська любов, га, Маріє?

Мама зло зиркнула на тітку й зціпила зуби.

— Знаєш, у чому Юля мені недавно зізналася?

Кінець безкоштовного уривку. Щоби читати далі, придбайте, будь ласка, повну версію книги.

BOOK2GO
ЕЛЕКТРОННІ КНИГИ

КУПИТИ